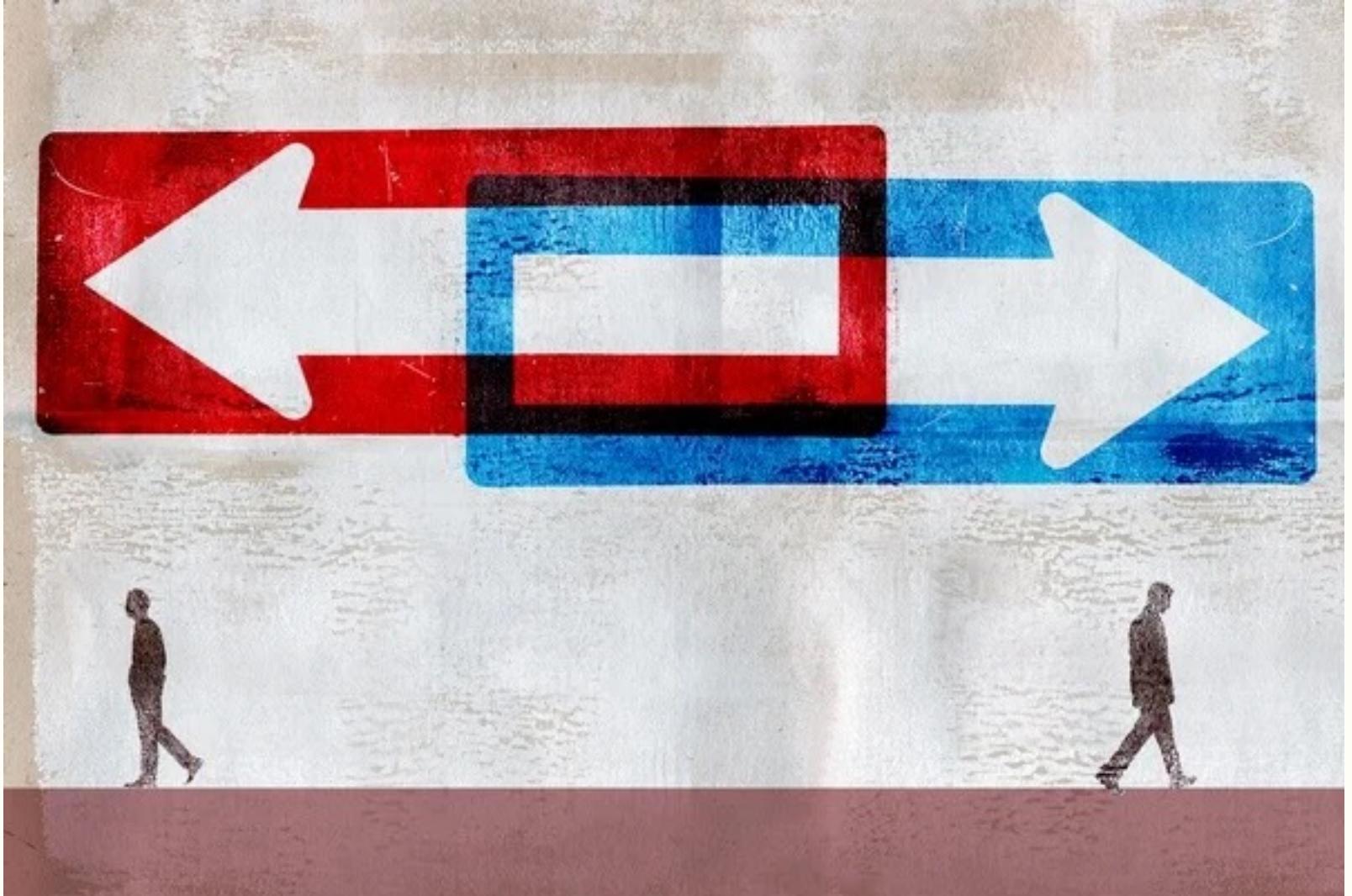

Enkele reflecties over
waarheidsverval, polarisatie en
depluralisatie (radicalisering)

Christophe Busch

Globalisering Algorithmisering polarisering

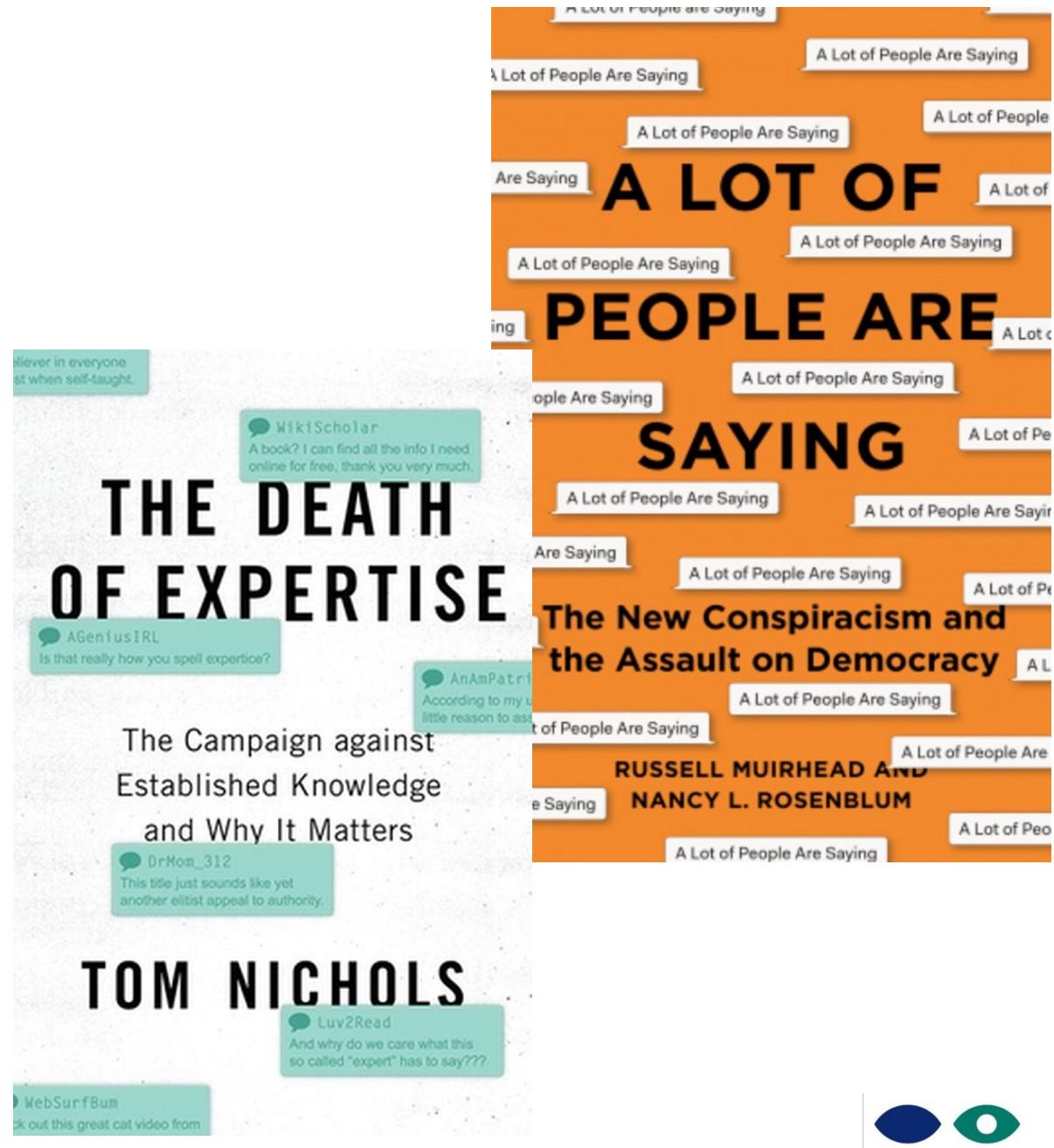
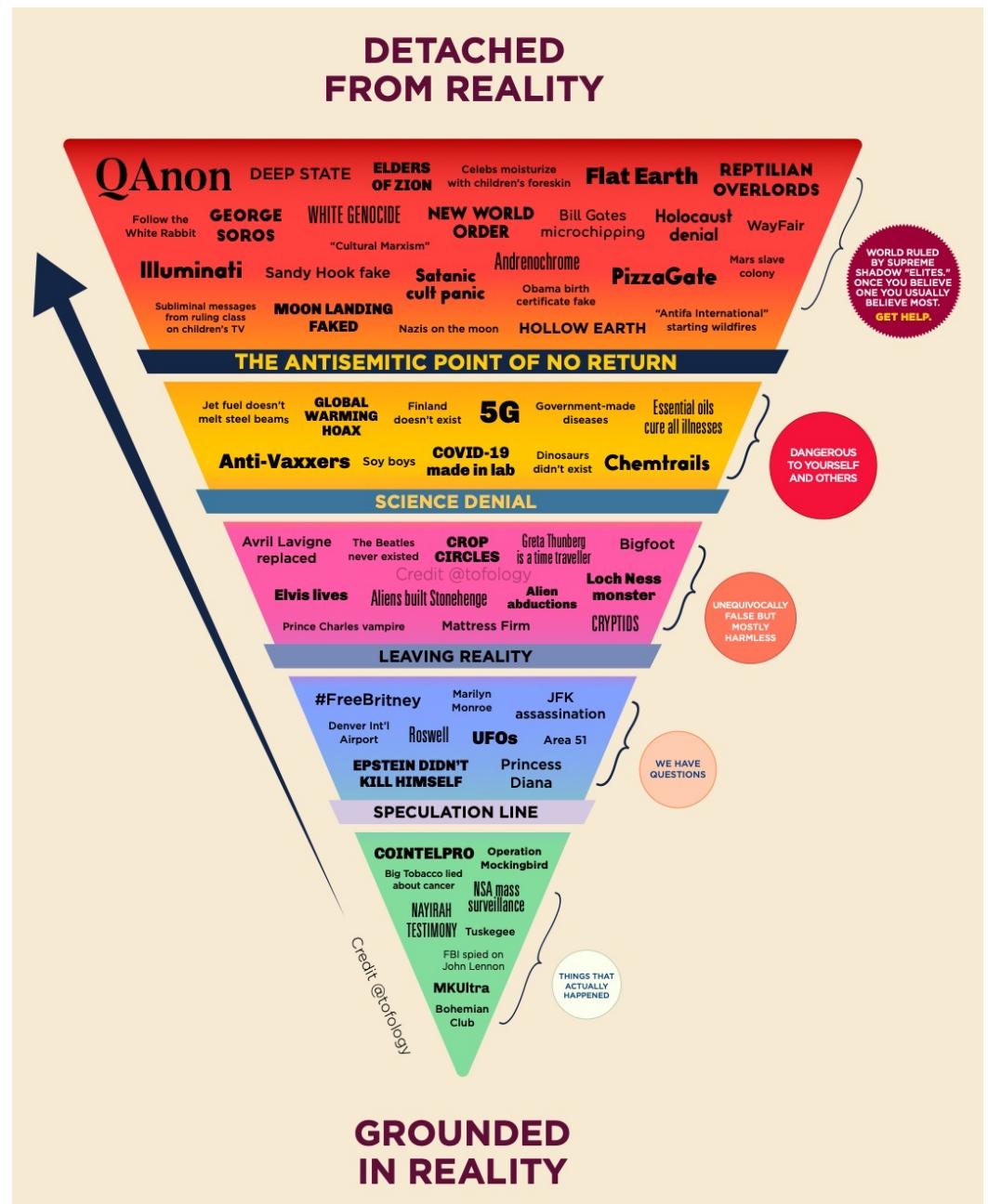
Sociale effecten van:

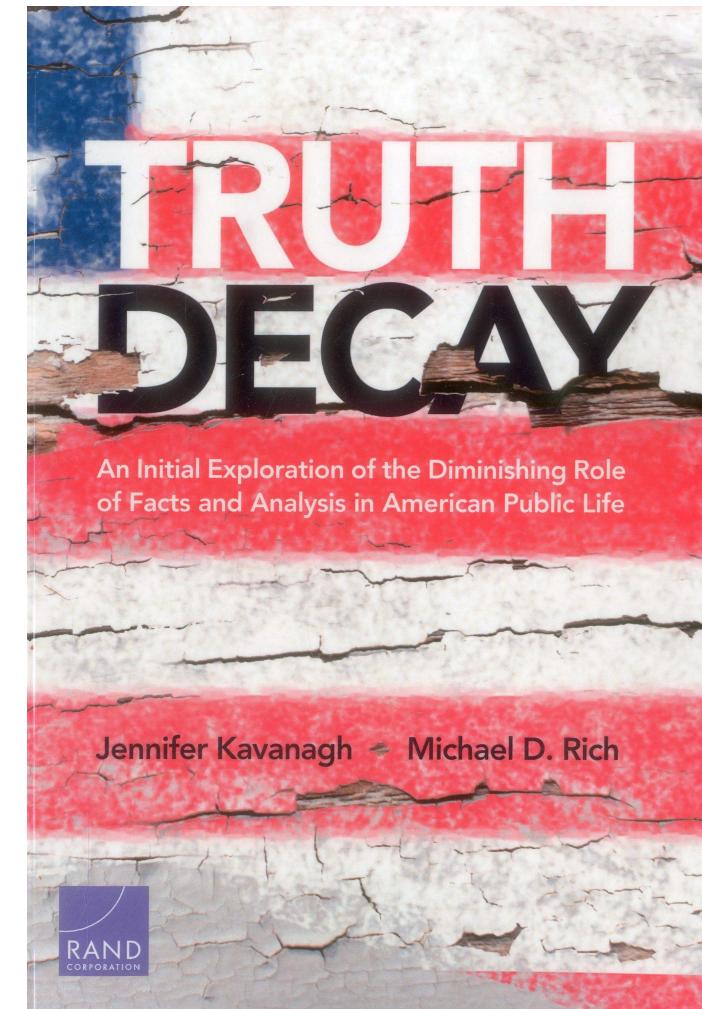
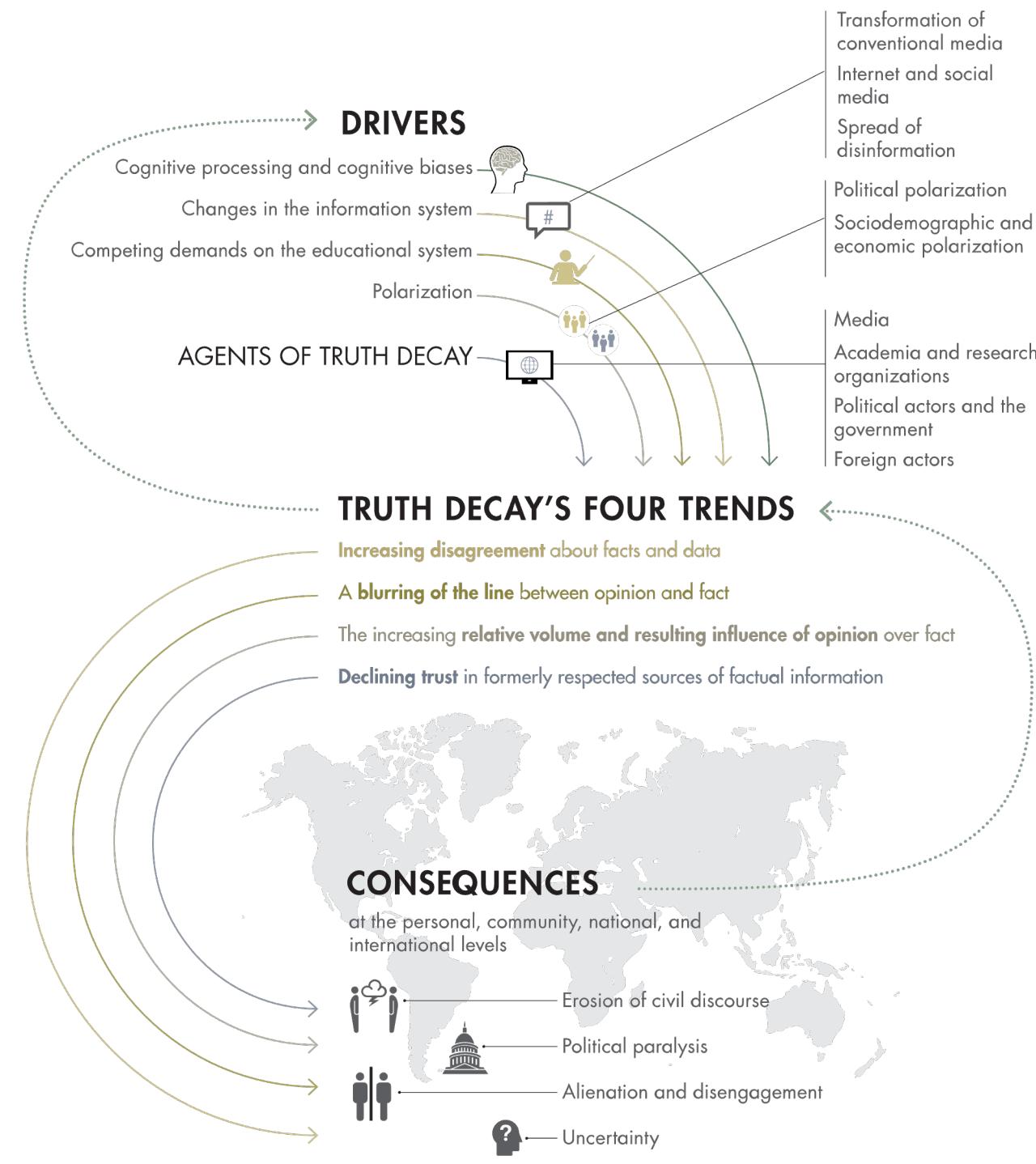

"Er is geen waarheidscommissie, van dat idee moeten we vanaf. Wetenschap betekent dat je alles in vraag mag stellen."

"Feiten leveren de stof voor meningen; en meningen kunnen sterk uiteenlopen en toch legitiem zijn, zolang ze de feitelijke waarheid respecteren. Vrijheid van mening is een lachertje, tenzij **feitelijke informatie gegarandeerd is en de feiten zelf niet ter discussie staan.**" Hannah Arendt, *Tussen Verleden en Toekomst*.

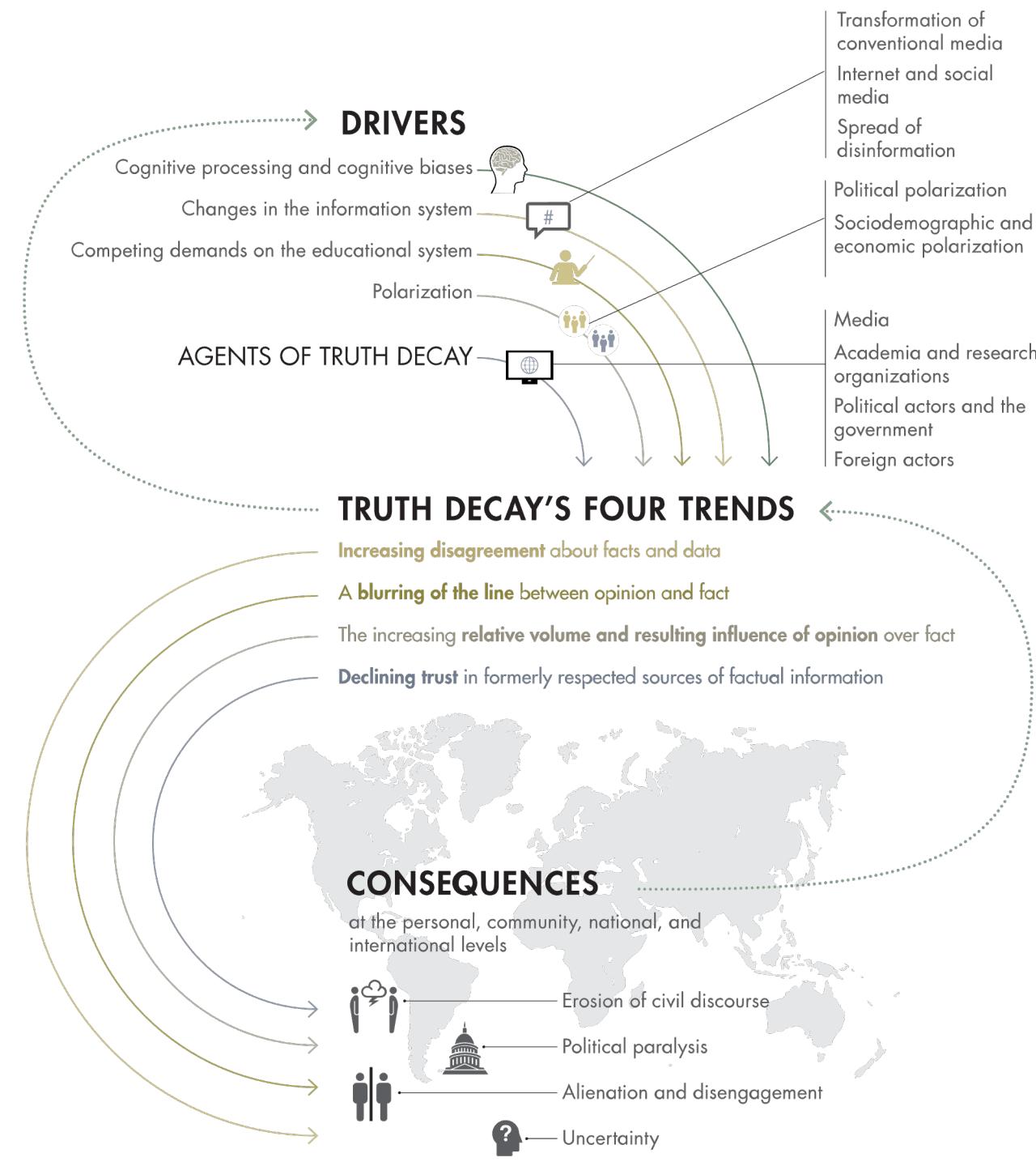

https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2314.html

Waarheidsverval

Trends / drijfveren / gevolgen

- 1/ een toenemende onenigheid over feiten en analytische interpretaties van feiten en gegevens
- 2/ een vervaging van de grens tussen mening en feit
- 3/ het toenemende relatieve volume, en de daaruit voortvloeiende invloed, van meningen en persoonlijke ervaringen boven feiten
- 4/ het afnemend vertrouwen in voorheen gerespecteerde bronnen van feitelijke informatie.

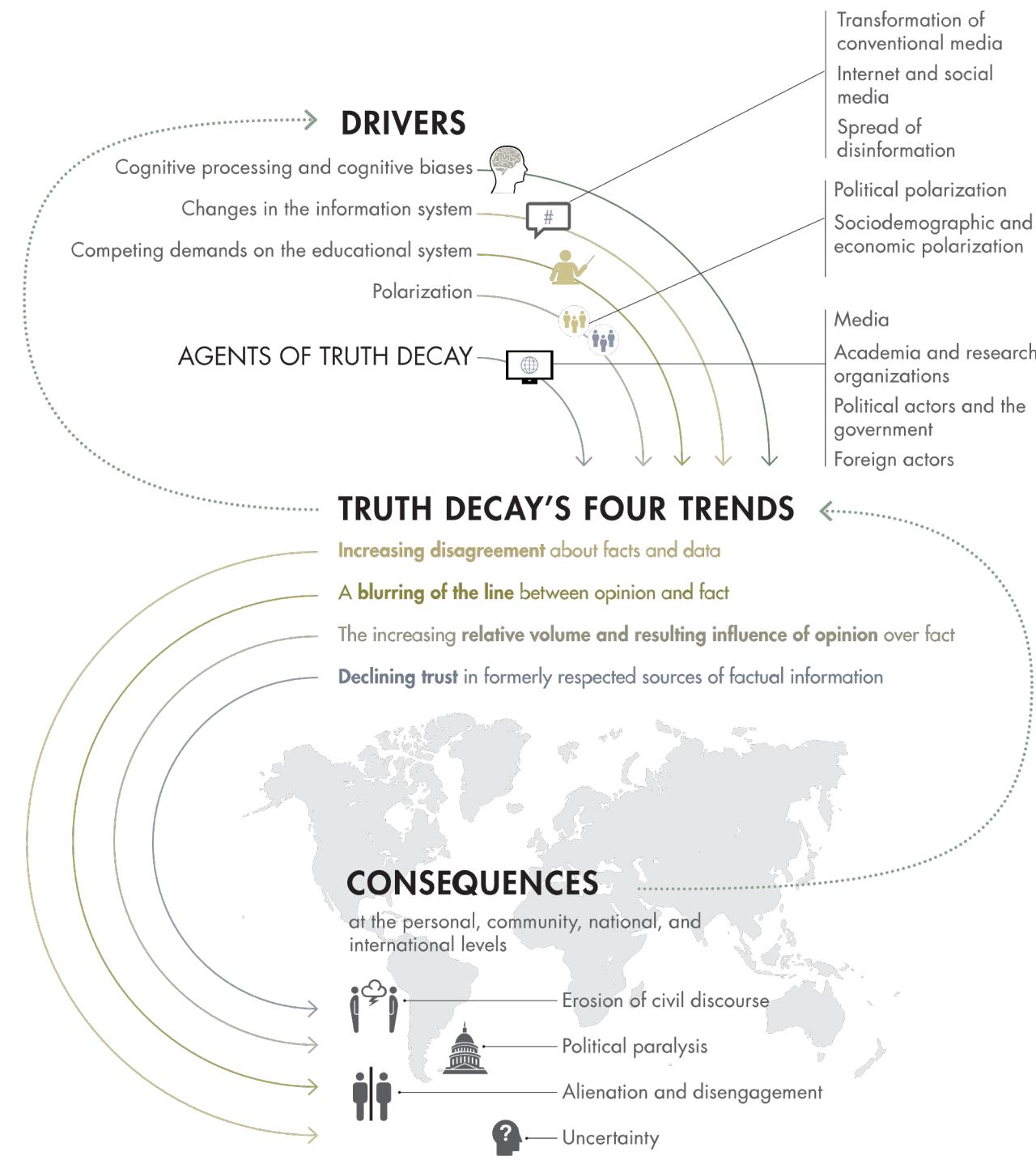
https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2314.html

Waarheidsverval

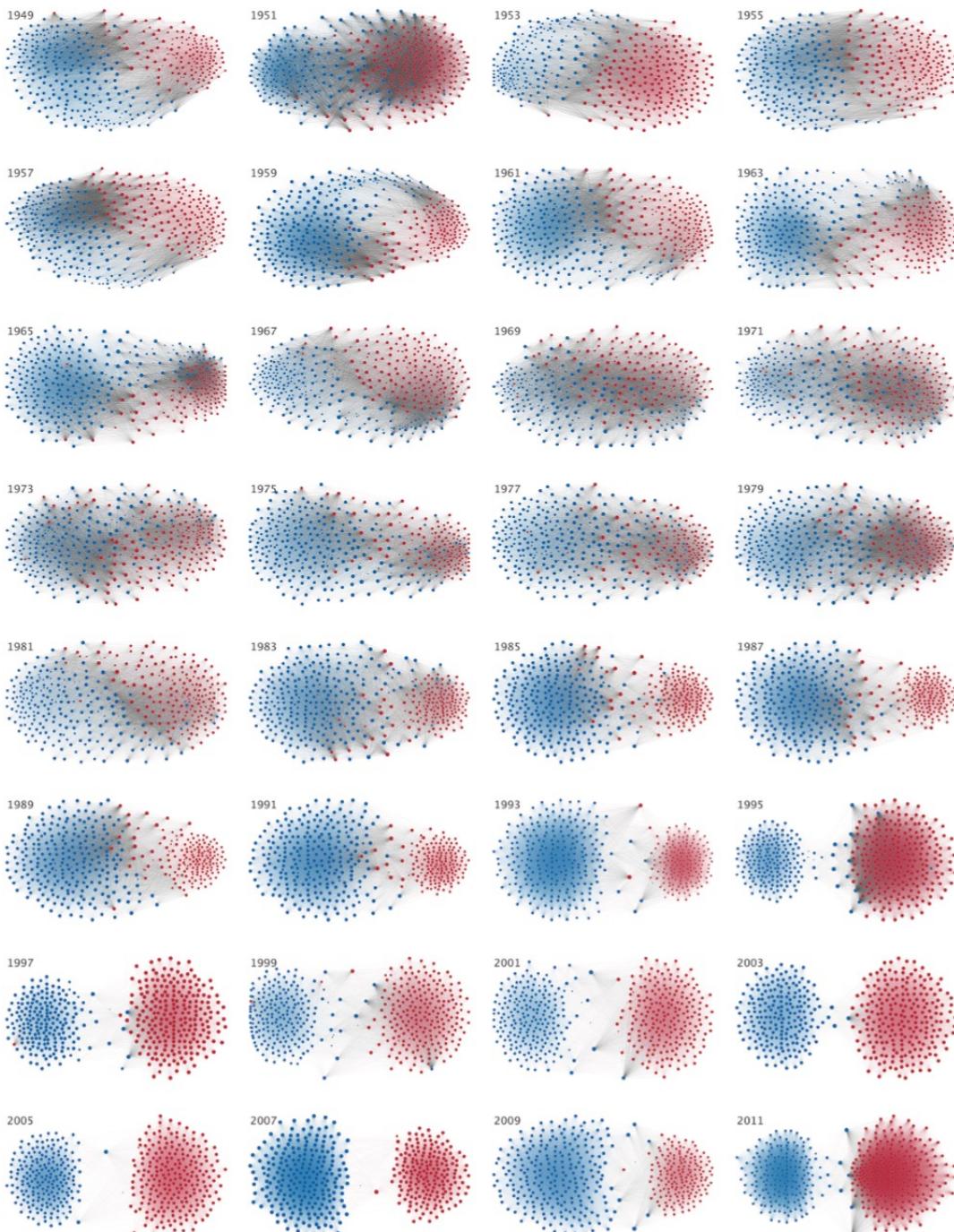
onderzoeksagenda

- Historische & internationale analogieën
- Data & trends
- Mechanismes & processen
- Oplossingen & antwoorden
- Educatieve interventies (mediawijsheid)
- Verbeteren informatie markt
- Institutionele evoluties & structuren
- Overbruggen sociale kloven
- Nieuwe technologie (algoritmes)
- Gedragswetenschappen (cf. Haidt)
- Zelfscan organisaties (media amplificatie)

https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2314.html

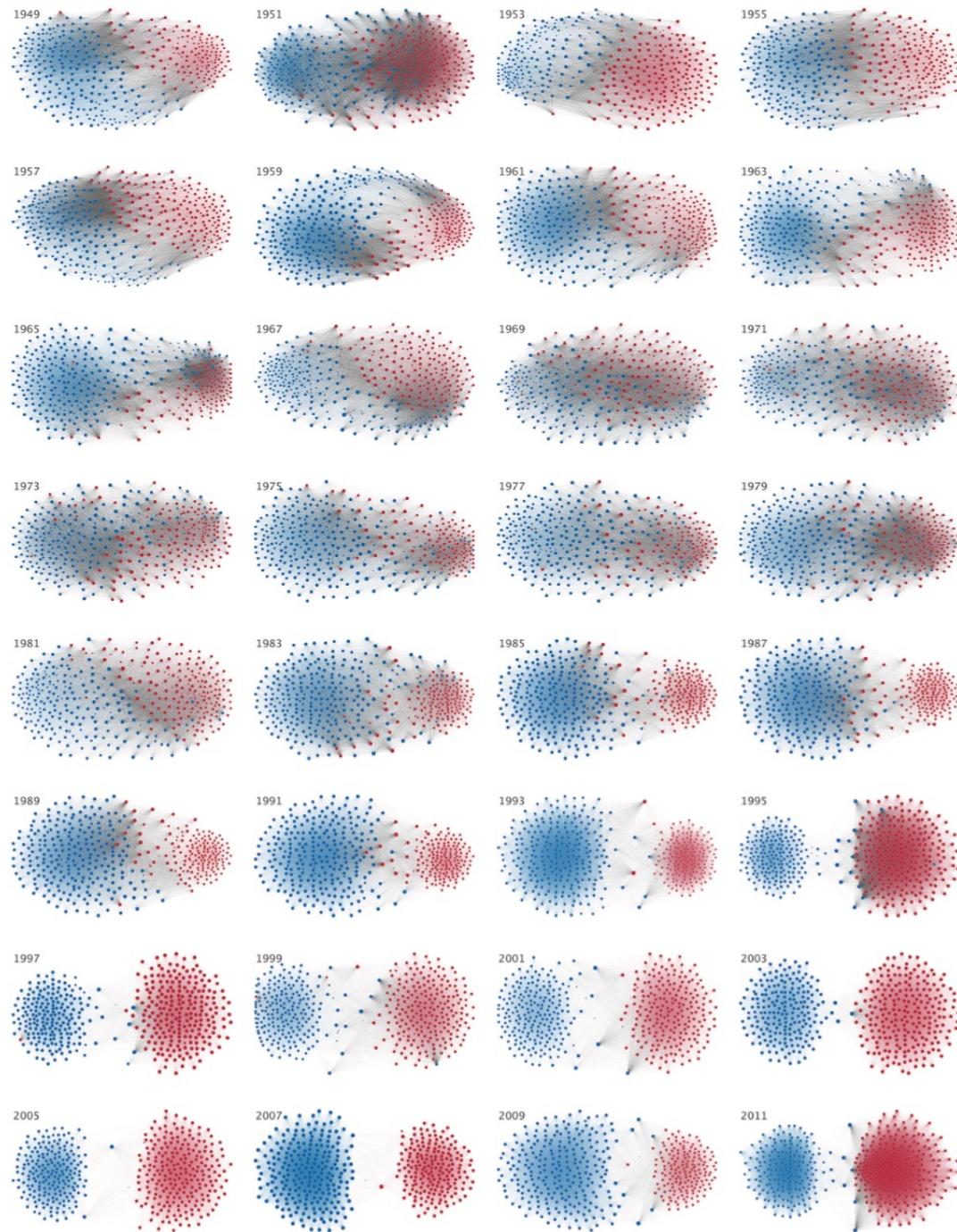
“Heel veel en misschien wel de
meeste mensen moeten, om iets te
vinden, eerst weten dat het er is.”

G.C. Lichtenberg, Sudelbücher, J668.

Division of Democrat and Republican Party members over time.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0123507>

Polarisatie: verrijkend of bedreigend?

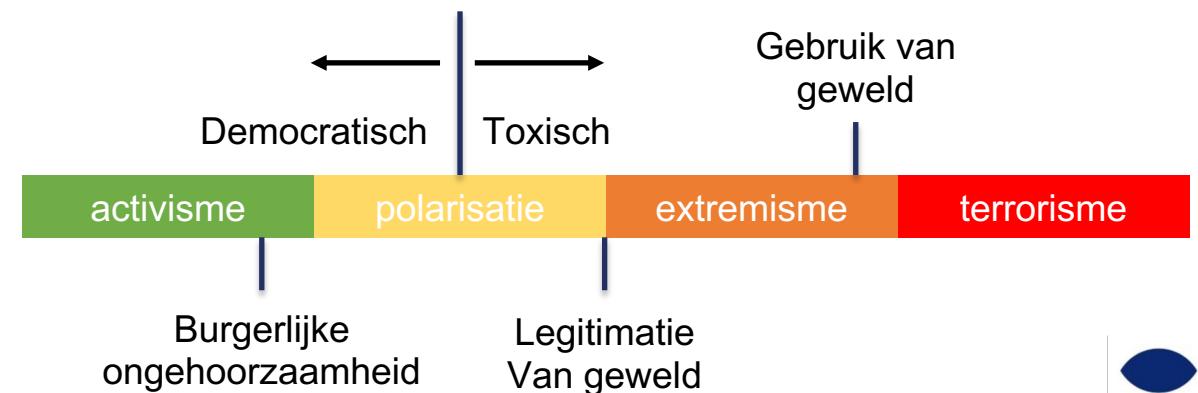
Ambigu & complex fenomeen

Democratische / politieke / inhoudelijke (bal)

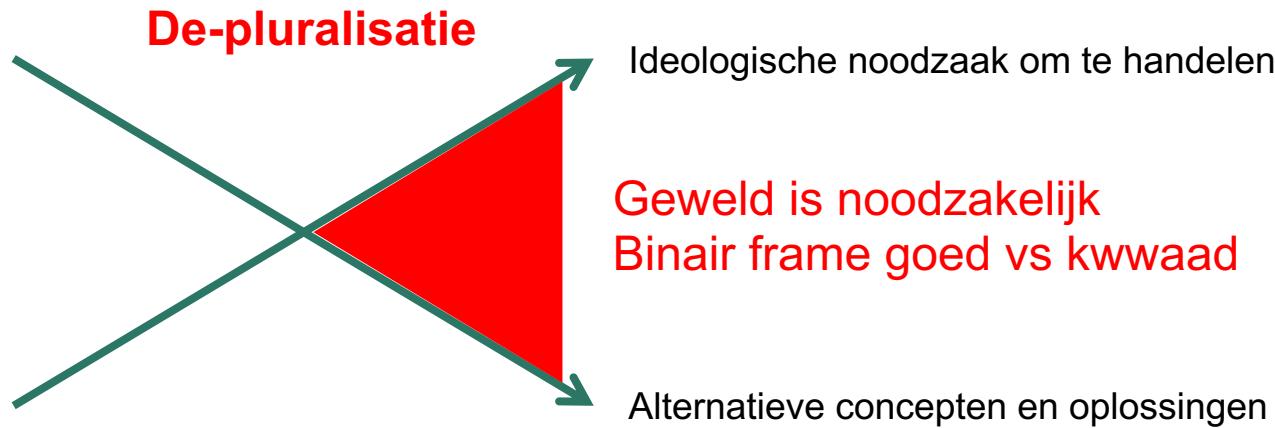
Toxische / affectieve / sociale (man/vrouw/groep)

Polarisatie versus conflict

meerstemmigheid – ruimte – depolarisatie & agonistiek

Proces van de-pluralisatie

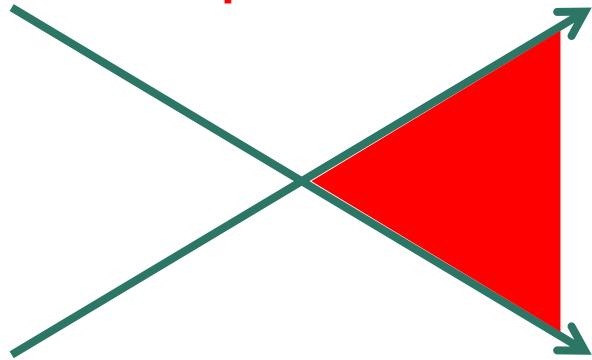
Crisisnarratieven (JM Berger): **conspiracy, dystopia, impurity, existential threat, apocalypse**

Existentiële dreiging > gevoel van urgentie > extreme handelingen

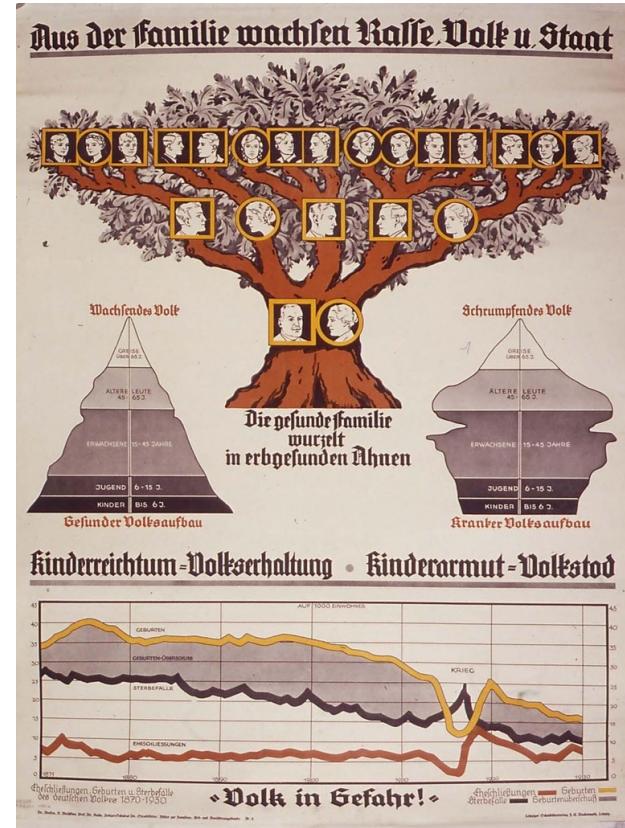

Proces van de-pluralisatie

De-pluralisatie

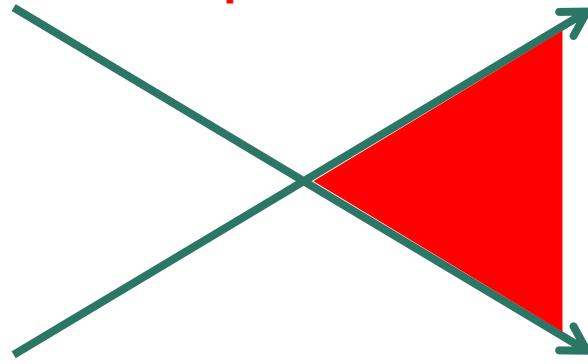

Omvolking als dreiging (Überfremdung)
Raciale dreiging – Volksdood!

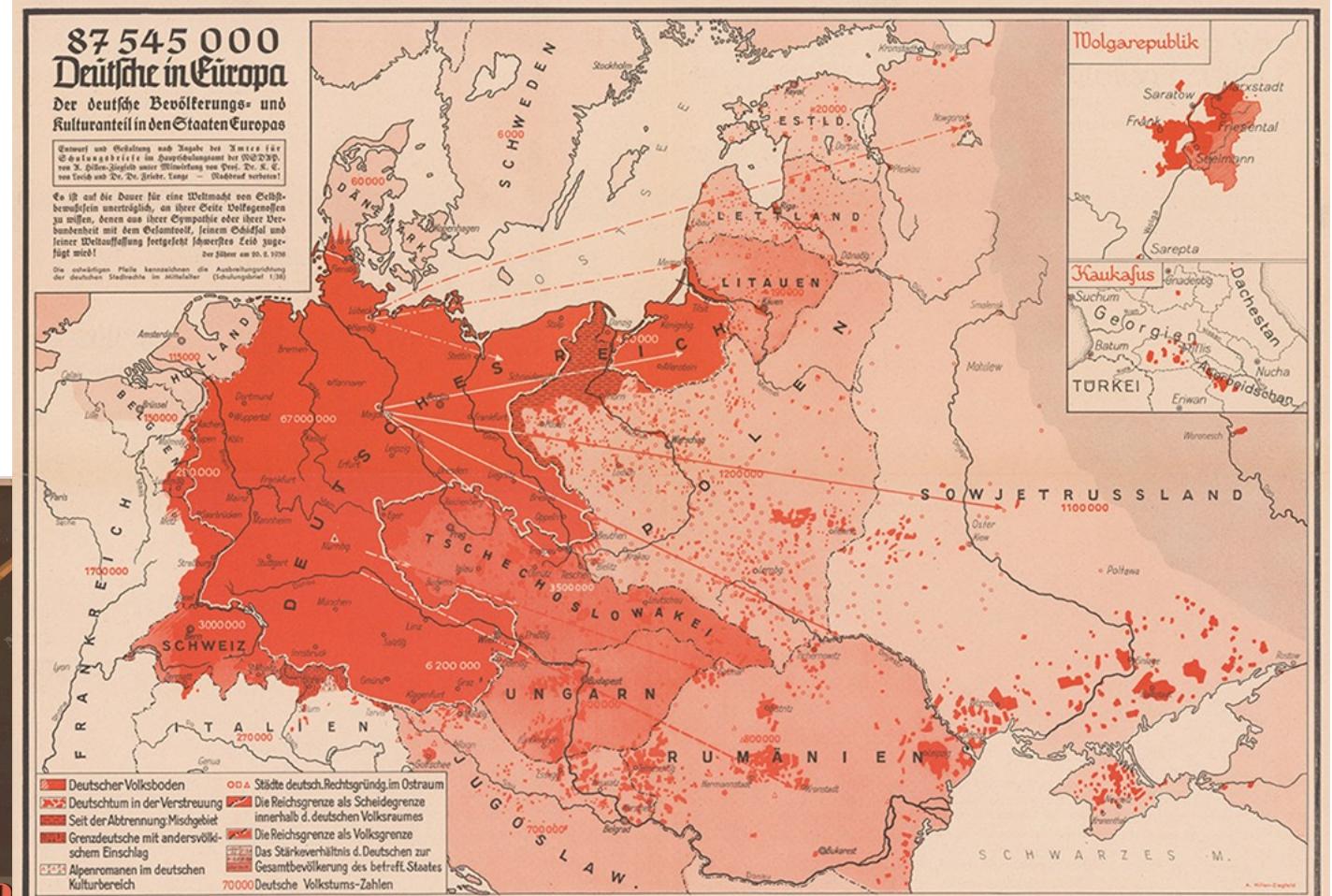

Proces van de-pluralisatie

De-pluralisatie

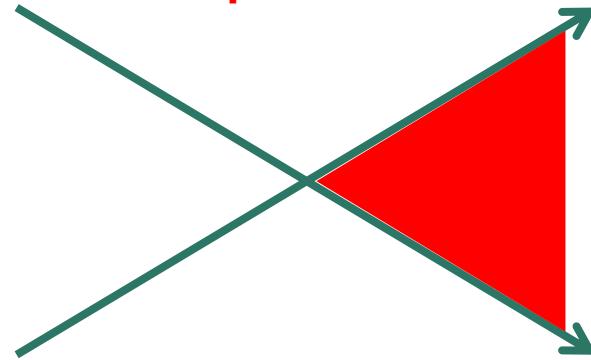

Omvolking als eigen strategie (Drang nach Osten)

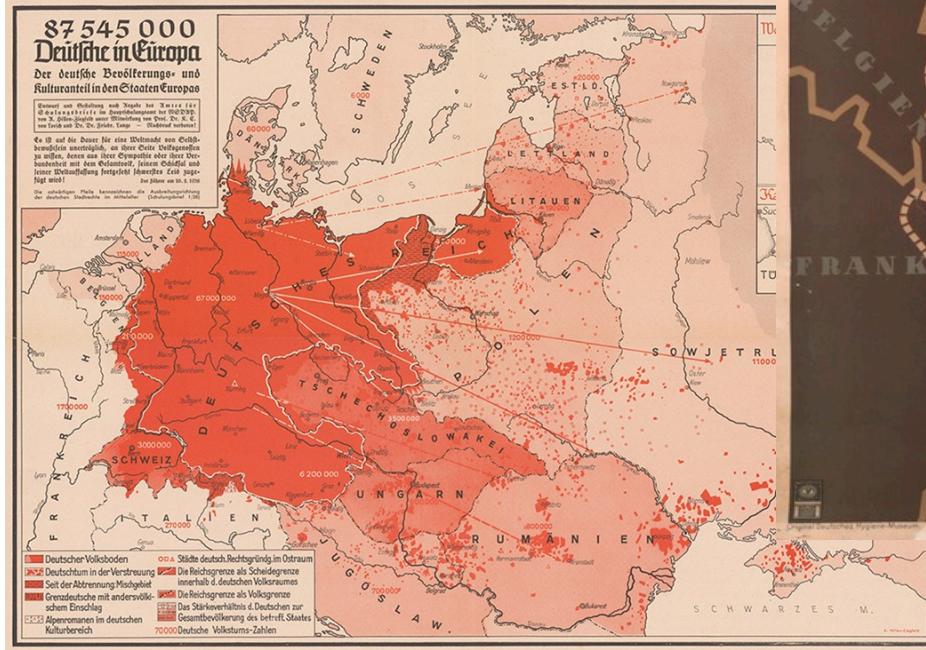

Proces van de-pluralisatie

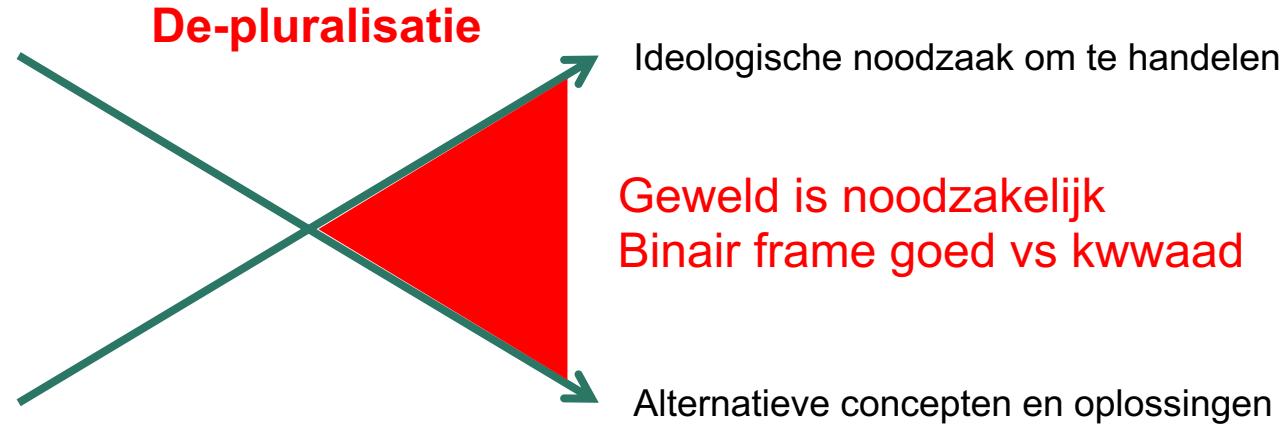
De-pluralisatie

Omvolking als dreiging (Überfremdung)
Raciale dreiging – Volksdood!

Proces van de-pluralisatie

Crisisnarratieven (JM Berger): **conspiracy, dystopia, impurity, existential threat, apocalypse**

Existentiële dreiging > gevoel van urgentie > extreme handelingen

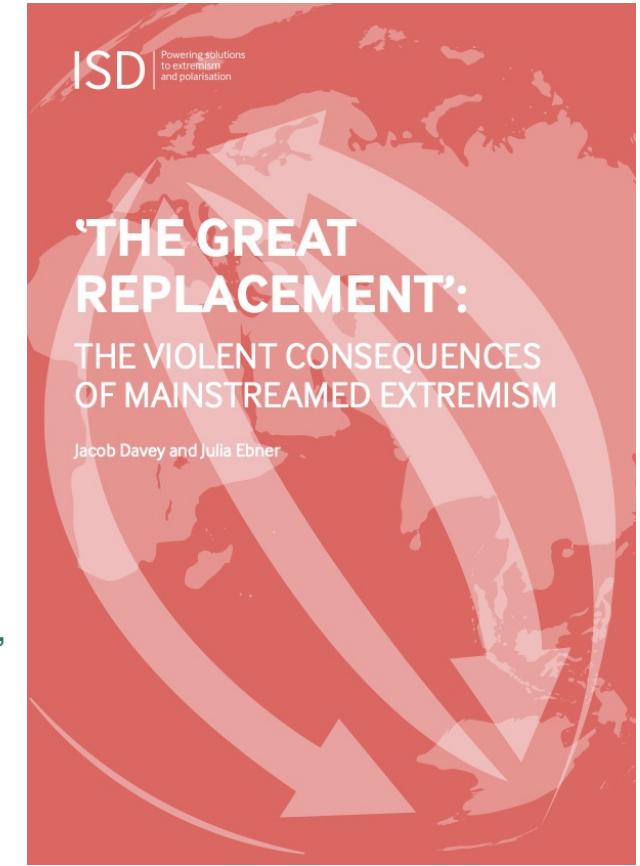
Proces van de-pluralisatie

“een proces van individuele de-pluralisatie van politieke concepten en waarden (gerechtigheid, vrijheid, eer, geweld, democratie, …)

Waarden, concepten & identiteiten worden stuk voor stuk herschreven, geherstructureerd en geherdefinieerd

Geen alternatieve interpretaties mogelijk (de-pluraal), reductionistisch & simplistisch referentiekader
Vb. probleemdefinitie (*omvolking*) – oplossing (*migratiestop/remigratie*) – toekomstvisie (*blank Europa*)
Binair frame gecombineerd met noodzaak tot handelen (crisis komt er aan)

Gebrek aan alternatieve concepten en oplossingen + grote ideologische urgentie om te handelen = **time bomb effect** (Daniel Koehler)

Proces van de-pluralisatie

Figure 8 Discussion of the “Great Replacement” on Twitter between April 2012 and April 2019

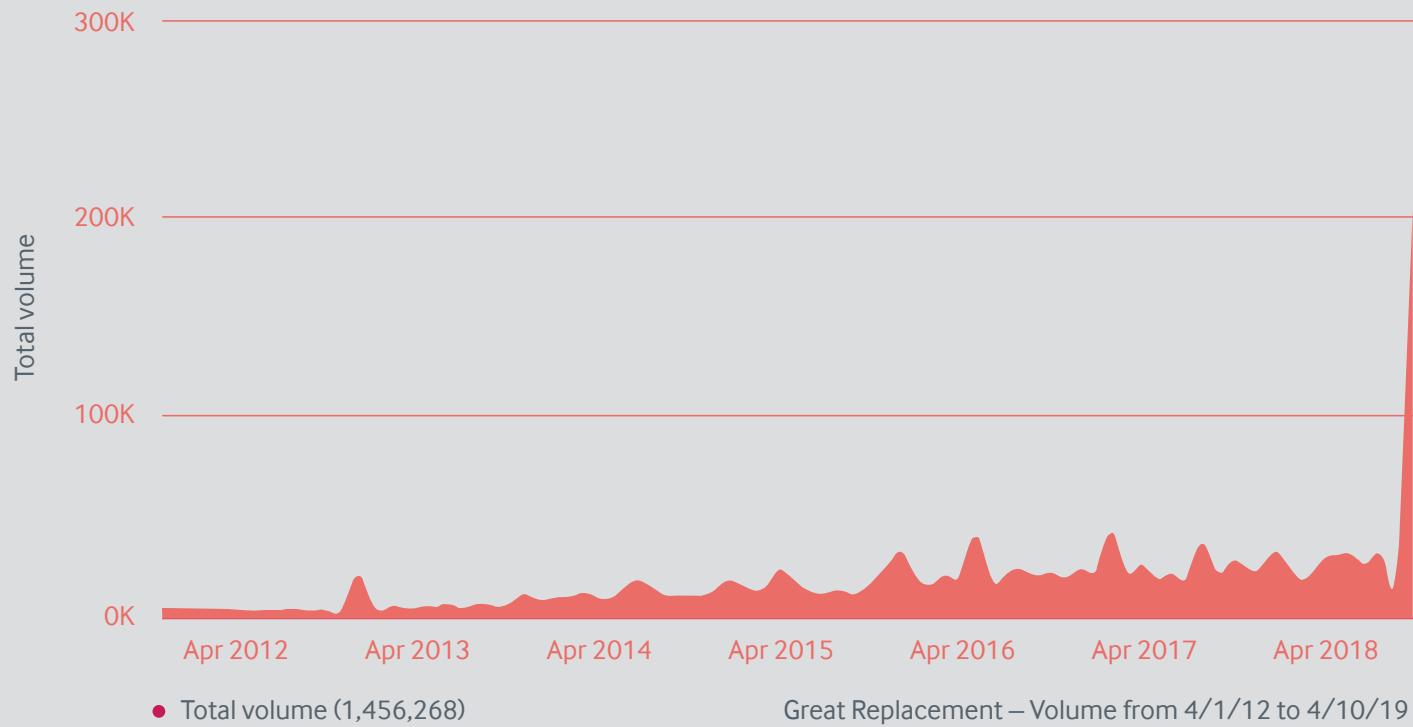
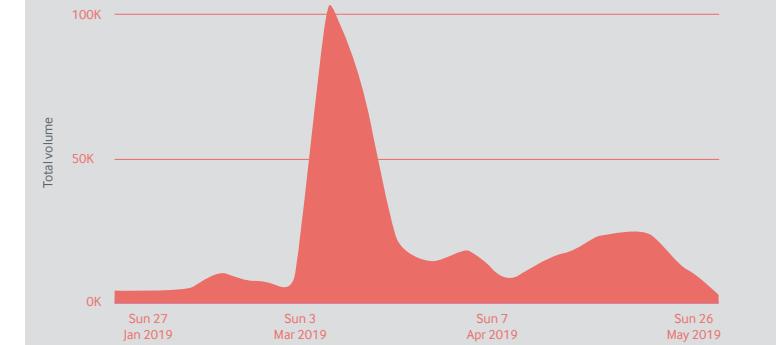
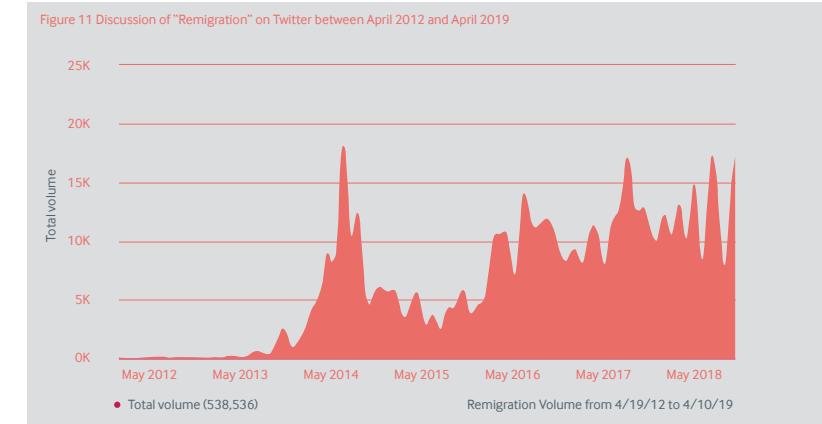

Figure 9 Discussion of the “Great Replacement” on Twitter between January and May 2019

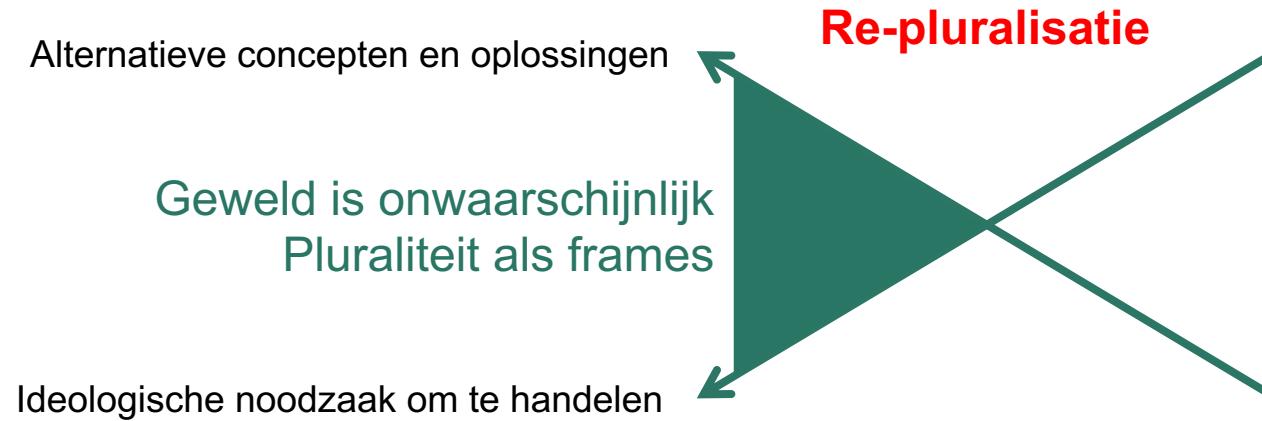
Christchurch 15 maart 2019

Remigration

Proces van de-pluralisatie

Crisisnarratieven (JM Berger): **conspiracy, dystopia, impurity, existential threat, apocalypse**

Existentiële dreiging > gevoel van urgentie > extreme handelingen

Proces van de-pluralisatie

“een proces van individuele de-pluralisatie van politieke concepten en waarden (gerechtigheid, vrijheid, eer, geweld, democratie, ...)”

TAAL & SOCIALE MEDIA

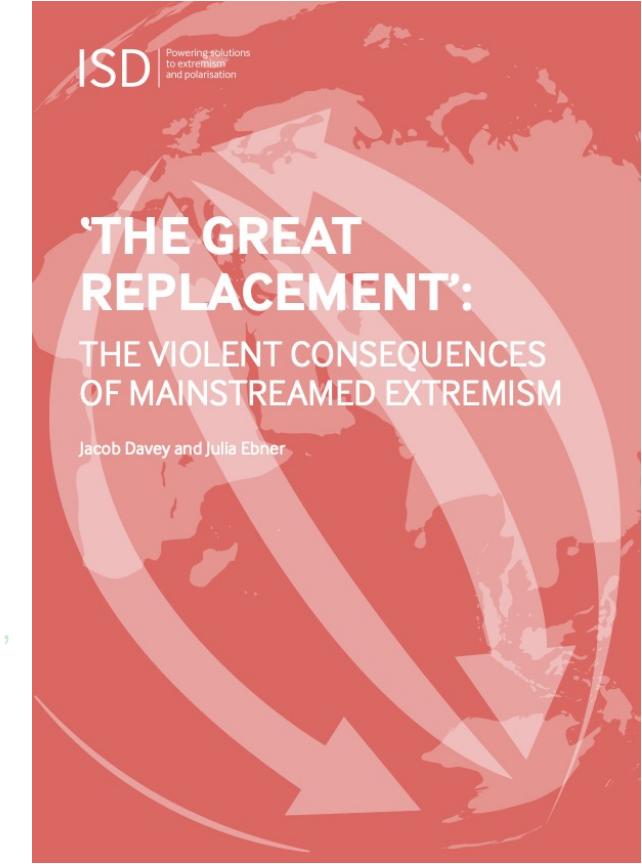
Waarden, concepten & idées worden stuk voor stuk herschreven, geherstructureerd en geherdefinieerd

Geen alternatieve interpretaties mogelijk (de-pluraal), reductionistisch & simplistisch referentiekader

Vb. probleemdefinitie (*omvolking*) – oplossing (*migratiestop/remigratie*) – toekomstvisie (*blank Europa*)

Binair frame gecombineerd met noodzaak tot handelen (crisis komt er aan)

Gebrek aan alternatieve concepten en oplossingen + grote ideologische urgentie om te handelen = **time bomb effect** (Daniel Koehler)

Proces van de-pluralisatie

Crisisnarratieven (JM Berger): **conspiracy, dystopia, impurity, existential threat, apocalypse**

Existentiële dreiging > gevoel van urgentie > extreme handelingen

Proces van de-pluralisatie

“een proces van individuele de-pluralisatie van politieke concepten en waarden (gerechtigheid, vrijheid, eer, geweld, democratie, …)

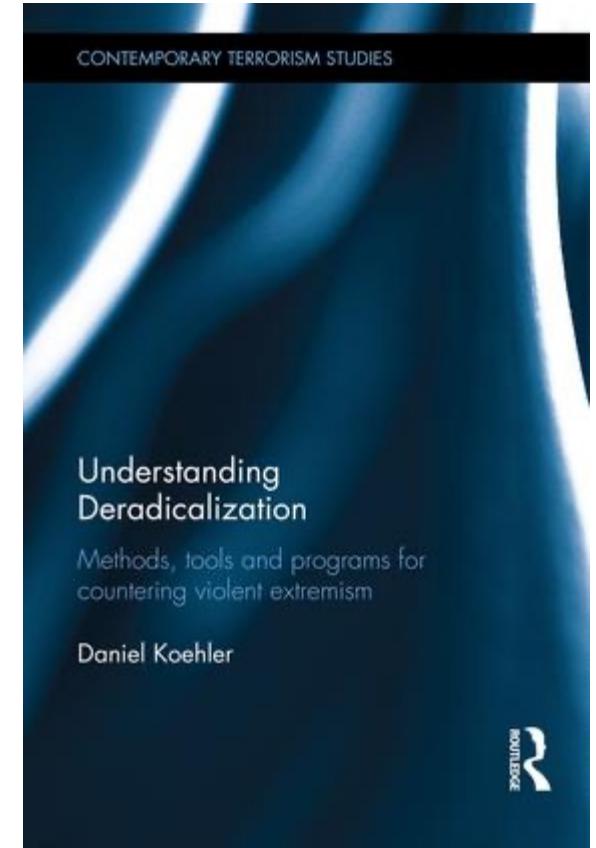
Waarden, concepten & identiteiten worden stuk voor stuk herschreven, geherstructureerd en geherdefinieerd

Geen alternatieve interpretaties mogelijk (de-pluraal), reductionistisch & simplistisch referentiekader

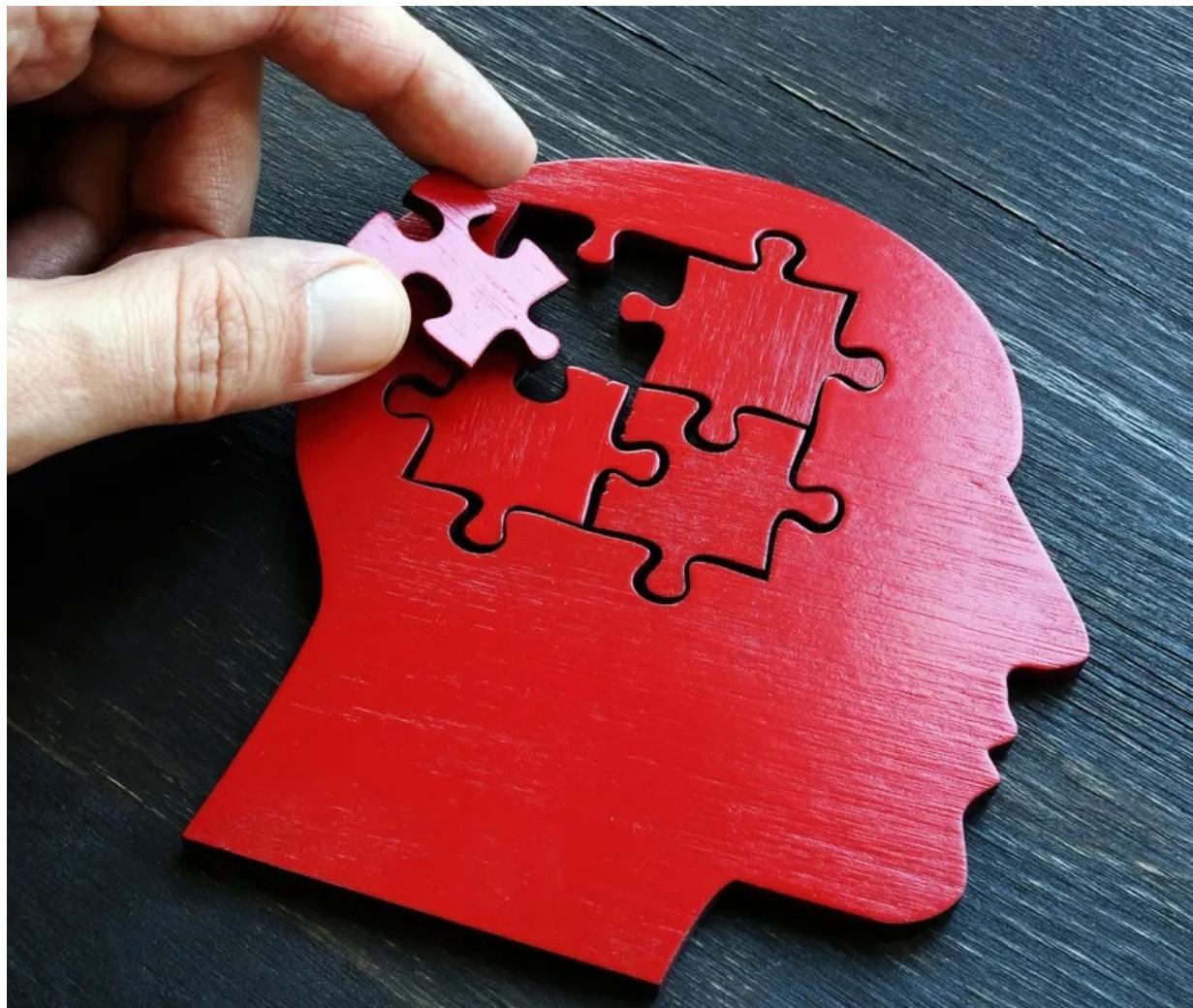
Vb. *probleemdefinitie (omvolking) – oplossing (migratiestop/remigratie) – toekomstvisie (blank Europa)*

Binair frame gecombineerd met noodzaak tot handelen (crisis komt er aan)

Gebrek aan alternatieve concepten en oplossingen + grote ideologische urgentie om te handelen = **time bomb effect** (Daniel Koehler)

Radicalisering / 3N / puzzleL

Complex interplay

- ‘Oorzaken’ en ‘oorzaken van de oorzaken’
- Structurele / accelererende / motivationele en trigger – oorzaken
- **3 N benadering**
- Noden – Narratieven – Netwerken
- **Puzzel benadering**
- Grieven – ideologieën – netwerken – ondersteunende structuren/faciliterende omgevingen

IDENTITEIT

&

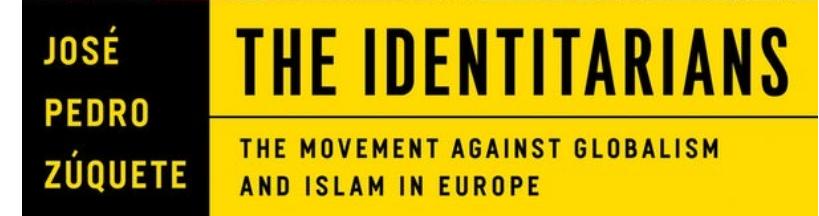
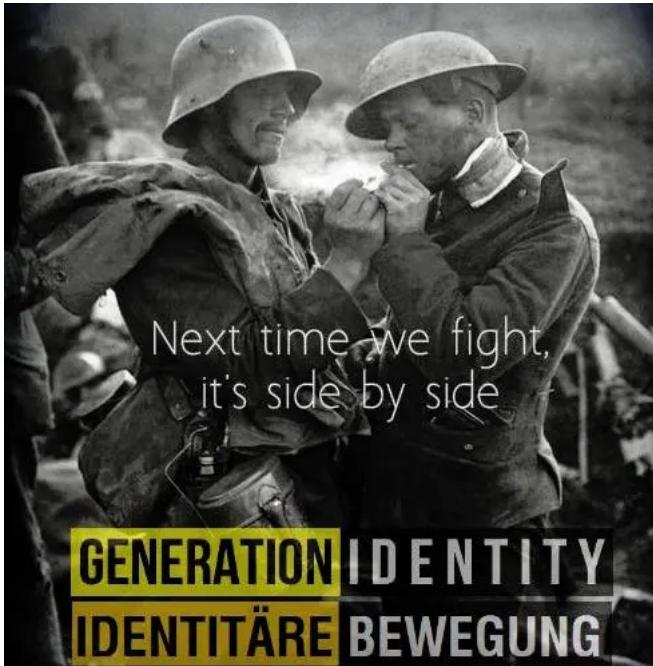
WAARHEID

<https://opev.org/wp-content/uploads/2019/10/BJ%C3%98RG0-Tore.-Root-Causes-of-Terrorism-.pdf>

<https://psycnet.apa.org/record/2019-22726-000>

<https://doi.org/10.1080/1057610X.2015.1051375>

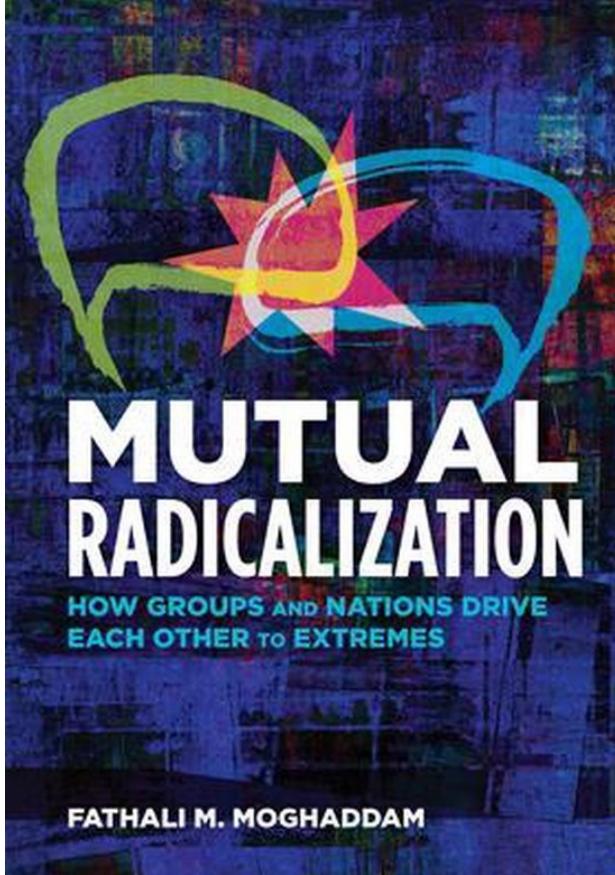

Meta-politieke strategie
Noden – Netwerken – Narratieën
Digitale acceleratie(onisme)

Wederkerige radicalisering

Political Motivated Reasoning
Pathological Hatred
Irrationality - Rationalizations
Runaway Selection

Stage 1. Group Mobilization

- Step 1. Heightened Group Salience
- Step 2. Perceived Injustice and Relative Deprivation
- Step 3. Identity Mobilization
- Step 4. Outgroup Denigration and Intergroup Differentiation

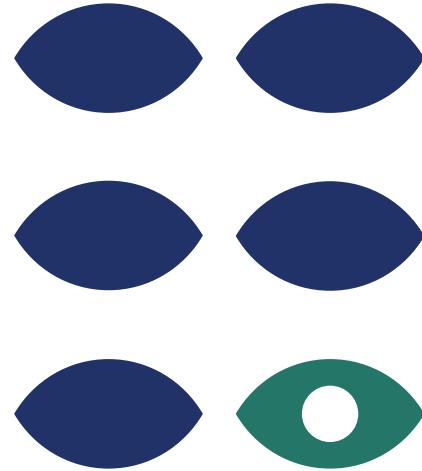
Stage 2. Extreme Ingroup Cohesion

- Step 1. Aggressive Leadership Dominates
- Step 2. Aggressive Followership Dominates
- Step 3. Conformity and Obedience Enforced
- Step 4. Cognitive Convergence Around an Ideology

Stage 3. Antagonistic Identity Transformation

- Step 1. Cycle of Increasingly Hostile Responses to Exaggerated Outgroup Threats
- Step 2. Group Shifts tot the Extreme Positions
- Step 3. Radicalized Identities Become Normative
- Step 4. Trigger Events (Re)Ignite Direct or Indirect Violent Conflicts

hannah arendt instituut

“Macht wordt alleen verwerkelijkt waar woord en daad niet uit elkaar gegaan zijn, waar woorden niet leeg zijn, en daden niet brutaal, waar woorden niet gebruikt worden om intenties te verbergen, maar om **werkelijkheden te onthullen**, en waar daden niet gebruikt worden om geweld te plegen en te vernietigen, maar om **relaties tot stand te brengen** en **nieuwe werkelijkheden te scheppen.**” *De menselijke conditie*, 184.

